

א

כיסופי גאולה ושירי ציון

1

מזמורי תהלים

בשבח ירושלים ובציפייה לבניינה

מזמור קלז. ה-ו: "אם אֶשְׁכַּח יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח יְמִינִי, תִּדְבַּק לְשׁוֹנֵי לֶחְפֵי אִם לֹא אֶזְכְּרֶכִי, אִם לֹא אֶעֱלֶה אֶת יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֹחֲתִי"

מזמור מה: "שִׁיר מִזְמוֹר לְבְנֵי קִרַח: גְּדוּל ה' וּמְהַלֵּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר קְדִשׁוֹ: יִפֶּה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן יִרְפָּתִי צִפּוֹן קִרְיַת מֶלֶךְ רַב: אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נִוְדַע לְמִשְׁגָּב... כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ בְּן רְאִינֵנוּ בְּעִיר ה' צְבָאוֹת בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהִים יְכוֹנְנָה עַד עוֹלָם סֵלָה: דְּמִינֵנוּ אֱלֹהִים חִסְדָּךְ בְּקִרְבִי הֵיכָלְךָ: כְּשִׁמְךָ אֱלֹהִים בְּן תְּהַלְתֶּךָ עַל קַצְוֵי אָרֶץ צְדָק מְלֵאָה יְמִינֶךָ: יִשְׂמַח הַר צִיּוֹן תִּגְלַנָּה בְּנֹת יְהוָה לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ: סִבּוּ צִיּוֹן וְהִקִּיפוּהָ סִפְרוּ מַגְדָּלֶיהָ: שִׁיתוּ לְבַבְכֶם לְחִילָה פִּסְגוֹ אַרְמְנוֹתֶיהָ לְמַעַן תִּסְפְּרוּ לְדוֹר אַחֲרוֹן: כִּי זֶה אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם וְעַד הוּא יִנְהַגְנוּ עַל מוֹת."

מזמור פז. ב-ג. ה: "אֶהֱבֶה ה' שְׁעָרֵי צִיּוֹן מִכָּל מִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב. נִכְבְּדוֹת מְדַבֵּר בְּךָ עִיר הָאֱלֹהִים סֵלָה... וּלְצִיּוֹן יֵאמַר אִישׁ וְאִישׁ יֵלֵד בָּהּ וְהוּא יְכוֹנְנָה עָלֵינוּ."

מזמור קכב: "שִׁיר הַמַּעְלוֹת לְדָוִד שְׂמֹחֲתִי בְּאֶמְרֵים לִי בֵּית ה' נִלְךָ: עַמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בְּשַׁעְרֶיךָ יְרוּשָׁלַם: יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שְׁחָבְרָה לָהּ יַחְדָּו: שְׁשֵׁם עָלוּ שְׂבָטִים שְׂבָטֵי יְהוָה עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל לְהַדוֹת לְשֵׁם ה': כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ כְּסָאוֹת לְמִשְׁפַּט כְּסָאוֹת לְבֵית דָּוִד: שְׁאֵלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלַם יִשְׁלְיוּ אֶהְבִּיד: יְהִי שְׁלוֹם בְּחִילֶךָ שְׁלוֹם בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ: לְמַעַן אַחֲוֵי וְרַעֲוֵי אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ: לְמַעַן בֵּית ה' אֱלֹהֵינוּ אֲבַקֶּשֶׁה טוֹב לְךָ."

מזמור קכ: "יְרוּשָׁלַם הָרִים סָבִיב לָהּ וְה' סָבִיב לְעַמּוֹ מַעֲתָהּ וְעַד עוֹלָם."

מזמור קכו: "שיר המעלות בשוב ה' את שִׁיבַת צִיּוֹן הֵינּוּ כְּחֹלְמִים: אִזּוּ יִמְלֵא שְׂחֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אִזּוּ יֵאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְּדִיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי הַגְּדִיל ה' לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הֵינּוּ שְׂמֵחִים: שׁוֹבָה ה' אֶת שְׁבִיתֵנוּ כְּאֶפְיָקִים בְּנֶגֶב: הַזְרָעִים בְּדַמְעָה בְּרִנָּה יִקְצְרוּ: הַלֶּוֶן יִלְוֶה וּבְכַה נִשְׂא מִשֶּׁשׁ הַזָּרַע בָּא יבֹא בְרִנָּה נִשְׂא אֶלְמֹתָיו".

מזמור קלז: "עַל נְהָרוֹת בְּבֶל שָׁם יִשְׁבְּנוּ גַם בְּכִינוּ בְּזַכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן: עַל עַרְבִים בְּתוֹכָהּ תִּלְיֵנוּ כְּנִרוֹתֵינוּ: כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבַרֵי שִׁיר וְתוֹלְלֵינוּ שְׂמֵחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִׁיר צִיּוֹן: אִיךָ נָשִׁיר אֶת שִׁיר ה' עַל אֲדָמַת נֶכֶר: אִם אֲשַׁכַּח יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח יְמִינִי: תִּדְבַּק לְשׁוֹנֵי לְחִפֵי אִם לֹא אֲזַכְּרֵי אִם לֹא אֶעֱלֶה אֶת יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֹחֲתִי: זָכֹר ה' לִבְנֵי אָדָם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוּד בָּהּ: בֵּית בְּבֶל הַשְׂדוּדָה אֲשֶׁרִי שִׁישָׁלֵם לָךְ אֶת גְּמוּלָךְ שְׂגַמְלֶתָ לָנוּ: אֲשֶׁרִי שְׂיֵאחֲזוּ וְנִפְּץ אֶת עַלְלֶיךָ אֶל הַסֹּלַע".

מזמור קמז: "בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם ה' נְדַחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָס... שְׁבַחֵי יְרוּשָׁלַם אֶת ה' הַלְלֵי אֱלֹהֵיךָ צִיּוֹן: כִּי חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרֶיךָ בְּרֹד בְּנִיךָ בְּקֶרְבֶּךָ: הַשֵּׁם גְּבוּלָךְ שְׁלוֹם חֶלֶב חֲטִיִּם יִשְׂבִּיעֶךָ".

2

לבי במזרח, יפה נוף, ציון הלא תשאל משירי רבנו יהודה בן שמואל הלוי (ריה"ל)

יפה נוף

יפה נוף משוש תבל קרִיָה לְמַלְךָ רַב.
לֶךְ נִכְסְפָה נִפְשֵׁי מִפְּאֲתֵי מַעְרָב!
הַמּוֹן רַחֲמֵי נִכְמָר כִּי אֲזַכְּרָה קֶדֶם,
כְּבוֹדֶךָ אֲשֶׁר גָּלָה וְנוֹד אֲשֶׁר חָרַב.
וּמִי יִתְנַנֵּי עַל כְּנָפֵי נְשָׁרִים, עַד
אֲרוּהָ בְּדַמְעָתִי עֲפָרָךְ וַיִּתְעַרְבּ!
דְּרִשְׁתִּיךָ, וְאִם מִלְכָּךְ אֵין בְּךָ וְאִם בְּמִקוֹם
צָרִי גִלְעָד – נַחֵשׁ שְׂרָף וְגַם עֲקָרָב.
הֲלֹא אֶת־אֲבִיךָ אֲחוּזֵנוּ וְאֲשַׁקֵּם,
וְטַעַם רְגִבֶיךָ לְפִי מִדְּבַשׁ יַעֲרָב!

לבי במזרח

לְבִי בַמִּזְרָח וְאֲנֹכִי בְּסוֹף מַעְרָב
אִיךָ אֶטְעֶמָה אֶת אֲשֶׁר אֲכַל וְאִיךָ יַעֲרָב
אִיכָה אֲשַׁלֵּם נְדָרֵי וְאֶסְרִי, בְּעוֹד
צִיּוֹן בְּחֶבֶל אָדָם וְאֵנִי בְּכַבֵּל עָרָב
יִקַּל בְּעֵינַי עֶזֶב כָּל טוֹב סִפְרָד, כְּמוֹ
יִקַּר בְּעֵינַי רְאוֹת עֲפָרוֹת דְּבִיר נְחָרָב.

ציון הלא תשאלי

במקום ארונך אשר נגנז, ובמקום פרוביך אשר
שכנו חדרי חדרך!
אגז ואשליך פאר נזרי ואקב זמן,
חלל בארץ טמאה את-נזיריך-
איך יערב לי אכל ושתות בעת אחזה,
כי יסתבו הכלבים את-כפיריך?
או איך מאור יום יהי מתוק לעיני בעוד
אראה בפי ערבים פגרי נשריך?
כוס היגונים, לאט! הרפי מעט, כי כבר
מלאו כסלי נפשי ממרויך.
עת אזכרה אהלה - אשתה חמתך, ואזכר אהליבה
- ואמצה את-שמריך!
ציון כלילת יפי, אהבה וחו תקשרי
מאז, וברך נקשרו נפשות חבריך -
הם השמחים לשלונתך והכואבים
על שוממותך ובוכים על שברך.
מבור שבי שואפים נגדך ומשתחוים
איש ממקומו אלי נכח שערך,
עדרי המונח, אשר גלו והתפזרו
מהר לגבעה ולא שִׁכחו גדרך,
המחזיקים בשולך ומתאמצים
לעלות ולאחז בסנסני תמריך.
שנער ופתרוס היערכו בנגדלם, ואם
הבלם ידמו לתמנד ואוריך?
אל מי ידמו משיתך ואל מי נביאך ואל מי לוייך
ושרך?
ישנה ויחלף כליל כל-ממלכות האליל.
חסנה לעולם, לדור ודור נזריך.
אנך למושב אלהיך, ואשרי אנוש
יבחר יקרב וישכן בחצרך!
אשרי מחכה וגיע ויראה עלות אורך ויבקעו עליו
שחרך,
לראות בטובת בחירך ולעלז בשמחתך
בשובך אלי קדמת נעוריך!

ציון, הלא תשאלי לשלום אסיריך,
דורשי שלומך והם יתר עדריך?
מים ומזרח ומצפון ותימן שלום
רחוק וקרוב שאי מכל עבריך,
ושלום אסיר תאונה, נותן דמעיו כטל-
חרמון ונכסף לרדתם על הרריך!
לבכות ענותך אני תנים, ועת אהלים
שיבת שבויתך - אני כנור לשירך.
לבי לבית-אל ולפניאל מאד יהמה
ולמחנים וכל פגעי טהוריך,
שם השכינה שכנה לך, והיוצרך
פתח למול שערי שחק שערך,
וכבוד אדני לבד היה מאורך, ואין
שמש וסרה וכוכבים מאיריך.
אבחר לנפשי להשתפף במקום אשר
רוח אלהים שפוכה על בחיריך.
את בית מלוכה ואת כסא אדני, ואיך
ישבו עבדים עלי כסאות גביריך?
מי יתנני משוטט במקומות אשר
נגלו אלהים לחוזיך וציריך!
מי יעשה לי כנפים וארחיק נדוד,
אניד לבתרי לבבי בין בתריך!
אפל לאפי עלי ארצה וארצה אבניך מאד ואחנן
את-עפריך,
אף כי בעמדי עלי קברות אבתי ואשתומם בחברון
עלי מבחר קבריך!
אעבר ביערך וכרמלך ואעמד בגלעדך ואשתוממה
אל הר עבריך,
הר העברים והר ההר, אשר שם שני
אורים גדולים מאיריך ומוריך.
חיי נשמות - אויר ארצה, וממר-דרור
אבקות עפרך, ונפת צוף - נהריך!
ינעם לנפשי הלך ערם ויחף עלי
חברות שממה אשר היי דבריך.

3

שְׁבִיָּה בֵּת צִיּוֹן

רבי שלמה אבן גבירול

שְׁבִיָּה בֵּת צִיּוֹן צְרוּפָה בְּכוֹר עֵנִי, שְׁבוּעַת
אֲבוֹתֶיךָ נִשְׁבַּעְתִּי לְמַעְנֵי, שְׁוַעְתְּךָ נִשְׁמָעָה
עֲלֶתָה לְמַעוֹנֵי, שְׁמַעְתִּי כִּי חֲנוּן אָנִי.
שְׁחוֹתִי לְמַאֲד יָדִי כִּי אֵין לְאֵל, שְׁמָךְ טוֹב
וְסִלַּח נִדְרָשׁ לְכָל שׁוֹאֵל, שׁוֹבָה כִּי אֵין לִי
זוּלָתְךָ גּוֹאֵל, שׁוֹבָה יְיָ רַבּוֹת אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל.
לְמִי אֶפּוֹא מִכְרַתֶּיךָ יְבוֹא אִישׁ רִיבֶךָ, לְמִי
סֶפֶר כְּרִיתוֹת אָרִיב אֶת יְרִיבֶךָ, לְמַגְדֵּל אֵשׁ
וְחוֹמָה אָנִי אֶהְיֶה סְבִיבֶךָ, לְמָה תִּבְכֶּי וְלְמָה
יִרַע לְבָבֶךָ.

לְמָה אֶצְעָקָה חֲמָס וְלֹא תַעֲנֶנָּה, לְהַשְׁמִיד
וְלֹאֲבַד יֹאמֶר הַמוֹנֶה לְזָרִים נִמְכָּרְנוּ יַחַד עַר
וְעוֹנָה, לְעַבְדִּים וְלִשְׁפָחוֹת וְאֵין קוֹנָה.
מִי אֶת וְתִירָאֵי מֵאֲנוּשׁ הַבוֹזָה, מִלְּאֲכִי
אֲשַׁלַּח כְּמַכְתֵּב הַחוּזָה, מְזַרְהָ יִשְׂרָאֵל אֶסְפֹּף
מְזָה וּמְזָה, מְחַר יְהִיֶּה הָאוֹת הַזֶּה.
מוֹעֵד שְׁמַתָּ לִי לְקַבֵּץ שְׁלִישִׁי, מוֹפֵת לֹא
אֶרְאֶה לְקוֹמָם מְקַדְּשִׁי, מִשְׁמִיעַ שְׁלוֹם לֹא
בָּא לְקַדוֹשִׁי, מַדּוּעַ לֹא בָּא בֶן יִשְׂרָאֵל.
הוּ בִי נִשְׁבַּעְתִּי לְאֶסְפֹּף נִכְבְּשִׁי הֵלֵא אֶז
הַמְּלָכִים לְךָ יוֹבִילוּ שִׁי הֵנָּה עַד לְאֶמִים
שׁוֹמְתֵי לְקַדוֹשִׁי, הֵנָּה רְאִיתִי בֶן לִישְׂרָאֵל.

4

תפילות עתיקות

על קץ הגלות ועל הגאולה השלמה

תפילה עתיקה לימים־הנוראים מבית מדרשו של האמורא רב

”וּבְכֹן תֵּן כְּבוֹד, ה’, לְעַמֶּךָ, תִּהְיֶה לִירֵאִיָּה, וְתִתְקַוָּה טוֹבָה לְדוֹרֵשֶׁיךָ, וּפְתַחֲוֹן פֶּה לְמִיַּחֲלִים לְךָ,
שְׁמִיחָה לְאֶרְצֶךָ, וְשִׁשׁוֹן לְעִירֶךָ, וְצִמְיַחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ, וְעִרִיכַת נֵר לְבֹן יִשְׂרָאֵל מְשִׁיחֶךָ, בְּמַהֲרָה
בְּיָמֵינוּ:

וּבְכֹן צְדִיקִים יִרְאוּ וַיִּשְׁמְחוּ, וַיִּשְׁרִים יַעֲלִזוּ. וְחֲסִידִים בְּרָנָה יִגִּילוּ. וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ פִּיָּה, וְכָל
הַרְשָׁעָה כִּלְהָ פֶּעֶשׂוֹן תִּכְלָה. כִּי תַעֲבִיר מִמְּשַׁלֵּת זְדוֹן מִן הָאָרֶץ:
וְתִמְלוֹךְ אַתָּה הוּא ה’ אֱלֹהֵינוּ מְהֵרָה לְבַדְּךָ, עַל כָּל מַעֲשֵׂיךָ, בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ, וּבִירוּשָׁלַיִם
עִיר קְדֻשָּׁה, כְּפָתוּב בְּדַבְּרֵי קְדֻשָּׁה, יְמַלּוֹךְ ה’ לְעוֹלָם אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן לְדוֹר וָדוֹר הַלְלוּיָהּ:

"תתן אחרית לעמך"

מתפילת יוה"כ בבית מדרשו של רש"י

תתן אחרית לעמך, תשיב מקדש לתוכנו. תרומם הר מרום הרים, תקומם קרן גדועה. תציהיר מחשכי אוי, תפאר יושבת בך. תעטה בה מלוכה לבך, תסיר חרפה מעיר. תנער זדים מזבולך, תמציא צדקה לעדתך. תלבב את רעיתך, תכרת לה ברית חדשה. תיקר נפשה בעיניך, תטהרנה במים טהורים. תחנה בעיר חנה דוד, תזקף קומת תמרה. תודיע לכל אהבתנו, תהלך בקרב מחנותינו. תדרש גאלה לגלותנו, תגלה קץ לקנותנו. תבא מהרה לנחמנו, תאמירנו לך ונאמירך לנו.

הושענות לחג הסוכות (נוסח אשכנז):

הושע נא: **למען אמתך**. למען בריתך. למען גדלך ותפארתך. למען דתך. למען הודך. למען ועודך. למען זכרך. למען חסדך. למען טובך. למען יחודך. למען כבודך. למען למודך. למען מלכותך. למען נצחך. למען סודך. למען עזך. למען פארך. למען צדקתך. למען קדשתך. למען רחמיך הרבים. למען שכינתך. הושע נא: למען תהלתך. הושע נא:

הושע נא: **אבו שתיה**. בית הבחירה. גרן ארנו. דביר המצנע. הר המורה. והר יראה. זבול תפארתך. חנה דוד. טוב הלבנון. יפה נוף משוש כל הארץ. כלילת יפי. לינת הצדק. מכון לשבתך. נוה שאנו. סכת שלם. עלית שבטים. פנת יקרת. ציון המצינת. קדש הקדשים. רצוף אהבה. שכינת כבודך. הושע נא: תל תלפיות. הושע נא:

הושע נא: **אום אני חומה**. ברה פחמה. גולה וסורה. דמתה לתמר. ההרוגה עליך. ונחשבת כצאן טבחה. זרויה בין מכעיסיה. חבוקה ודבוקה בך. טוענת עליך. יחידה ליחדך. פבושה בגולה. לומדת יראתך. מרוטת לחי. נתונה למכים. סובלת סבלך. עניה סוערה. פדוית טוביה. צאן קדשים. קהלות יעקב. רשומים בשמה. שואגים הושע נא. תמוכים עליך. הושע נא:

אני והו הושיעה נא:

תחינות ליום הושענא-רבה (אשכנז)

תתַּנְנוּ לַשֵּׁם וְלַתְּהִלָּה. תְּשִׁיבֵנוּ אֶל הַחֶבֶל וְאֶל הַנֶּחֱלָה. תְּרוֹמְמֵנוּ לְמַעַלְהָ לְמַעַלְהָ. תִּקְבְּצֵנוּ לְבֵית
הַתְּפִלָּה. תַּצִּיבֵנוּ כְּעֵץ עַל פְּלָגֵי מִיִּם שְׁתּוֹלָה. תַּפְּדֵנוּ מִכָּל נֶגַע וּמַחֲלָה. תַּעֲטֹרֵנוּ בְּאַהֲבָה כְּלוּלָה.
תִּשְׁמַחֲנוּ בְּבֵית הַתְּפִלָּה. תִּנְהַלְנוּ עַל מֵי מְנוּחֹת סֵלָה. תִּמְלֵאֵנוּ חֲכָמָה וְשִׂכְלָה. תִּלְבִּישֵׁנוּ עוֹז
וּגְדָלָה. תִּכְתִּירֵנוּ בְּכֶתֶר כְּלוּלָה. תִּישְׁרֵנוּ בְּאַרְח סְלוּלָה. תִּטְעֵנוּ בִּישׁוּר מְסֻלָּה. תַּחֲנִינֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְחַמְלָה. תִּזְכִּירֵנוּ בְּמִי זֹאת עוֹלָה. תּוֹשִׁיעֵנוּ לְקֶץ הַגְּאֻלָּה. תַּהַדְרֵנוּ בְּזִיו הַמּוֹלָה. תִּדְבִּיקֵנוּ כְּאֶזּוֹר
חֲתוּלָה. תִּגְדְּלֵנוּ בְּיַד הַגְּדוּלָה. תִּבְיֵאֵנוּ לְבֵיתָהּ בְּרִנָּה וְצִהָלָה. תִּאֲדַרְנוּ בִּישׁוּעַ וְגִילָה. תִּאֲמַצְנוּ בְּרוּחַ
וְהַצִּלָּה. תִּלְבְּבֵנוּ בְּבִגְדֵי עִירָה כְּבַתְּחִלָּה. תַּעוֹרְרֵנוּ לְצִיּוֹן בְּשִׂכְלוּלָה. תִּזְכְּנוּ בְּנִבְנִיתָהּ הָעִיר עַל תִּלָּה.
תִּרְבִּיצֵנוּ בְּשִׁשׁוֹן וְגִילָה. הוֹשֵׁעַ נָא:

קול מבשר מבשר ואומר

מבשר ואומר: אִמְץ יִשְׁעָהּ בָּא. קוֹל דּוֹדֵי הַנָּה זֶה בָּא.
מבשר ואומר: קוֹל בָּא בְּרַבּוֹת כְּתִים. לַעֲמוֹד עַל הַר הַזֵּיתִים.
מבשר ואומר: קוֹל גִּשְׁתּוֹ בְּשׁוֹפָר לְתַקֵּעַ. תַּחֲתִי הַר יִבְקַע.
מבשר ואומר: קוֹל דְּפַק וְהִצִּיץ וְזָרַח. וּמִשׁ חֲצִי הַהָר מִמְזָרַח.
מבשר ואומר: קוֹל הַקִּים מְלוּל נוֹאֲמוֹ. וּבָא הוּא וְכָל קְדוֹשָׁיו עִמּוֹ.
מבשר ואומר: קוֹל וּלְכָל בְּאֵי הָעוֹלָם. בֵּת קוֹל יִשְׁמַע בְּעוֹלָם.
מבשר ואומר: קוֹל זָרַע עֲמוּסֵי רַחֲמוֹ. נוֹלְדוּ כְּיֶלֶד מִמַּעַי אֲמוֹ.
מבשר ואומר: קוֹל חָלָה וְיִלְדָה מִי זֹאת. מִי שָׁמַע כְּזֹאת.
מבשר ואומר: קוֹל טְהוֹר פָּעַל כָּל אֵלָה. וּמִי רָאָה כְּאֵלָה.
מבשר ואומר: קוֹל יִשַׁע וְזִמְן הַיּוֹחֵד. הַיּוֹחֵל אֶרֶץ בְּיוֹם אֶחָד.
מבשר ואומר: קוֹל כְּבִיר רוּם וְתַחַת. אִם יוֹלֵד גּוֹי פְּעַם אֶחָת.
מבשר ואומר: קוֹל לַעֲת יִגְאֵל עִמּוֹ נְאוּר. וְהָיָה לַעֲת עֶרֶב יְהִיָּה אוֹר.
מבשר ואומר: קוֹל מוֹשִׁיעִים יַעֲלוּ לְהַר צִיּוֹן. כִּי חָלָה גַם יִלְדָה צִיּוֹן.
מבשר ואומר: קוֹל נְשָׁמַע בְּכָל גְּבוּלָהּ. הַרְחִיבִי מְקוֹם אֶהְלֶךְ.
מבשר ואומר: קוֹל שִׁמִּי עַד דְּמָשֶׁק מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ. קַבְּלִי בְּנִיךָ וּבְנוֹתֶיךָ.
מבשר ואומר: קוֹל עֲלִזִּי חֲבַצְלַת הַשְּׂרוּן. כִּי קָמוּ יְשִׁנֵי חֲבֵרוֹן.
מבשר ואומר: קוֹל פָּנוּ אֵלַי וְהִנְשָׁעוּ. הַיּוֹם אִם בְּקוֹלִי תִשְׁמַעוּ.
מבשר ואומר: קוֹל צָמַח אִישׁ צָמַח שָׁמוֹ. הוּא דָּוִד בְּעַצְמוֹ.
מבשר ואומר: קוֹל קוֹמוּ כְּפוֹשֵׁי עֶפְרַי. הַקִּיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עֶפְרַי.
מבשר ואומר: קוֹל רִבְתִּי עִם בְּהַמְלִיכוֹ. מִגְדַל יְשׁוּעוֹת מְלִכּוֹ.

יצוה צור חסדו (מתוך: "ברוך ה' יום יום")

רבי שמעון בר יצחק (רבי שמעון הגדול ממגנצא):

יְצוּה צוֹר חֲסֵדוֹ קְהֵלוֹתָיו לְקַבֵּץ, מֵאַרְבַּע רוּחוֹת עֲדֵיו לְהַקְבֵּץ, וּבְהֵר מְרוֹם הָרִים אוֹתְנֵנוּ לְהַרְבֵּץ, וְאֹתְנֵנוּ יָשׁוּב נְדָחִים קוֹבֵץ, יִשְׁיב לֹא נֶאֱמַר כִּי אִם וְשׁוֹב וְקַבֵּץ. בְּרוּךְ הוּא אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר טוֹב גָּמְלָנוּ, כְּרַחֲמָיו וְכָרוֹב חֲסֵדוֹ הִגְדִּיל לָנוּ, אֵלֶּה וְכֹאֵלֶּה יוֹסֵף עִמָּנוּ, לְהַגְדִּיל שְׁמוֹ הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ. בְּרוּךְ הוּא אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְרָאָנוּ לְכְבוֹדוֹ, לְהַלְלוֹ וּלְשַׁבַּח וּלְסַפֵּר הוֹדוֹ, מִכָּל אוֹם גָּבַר עָלֵינוּ חֲסֵדוֹ, לְכֵן בְּכָל לֵב וּבְכָל נֶפֶשׁ וּבְכָל מְאוֹדוֹ, נִמְלִיכּוּ וְנִיַּחֲדוּ (כִּי טוֹב ה' לְעוֹלָם חֲסֵדוֹ). שֶׁהַשְּׁלוֹם שָׁלוֹ יָשִׁים עָלֵינוּ בְּרַכָּה וְחַיִּים וְשְׁלוֹם, מִשְׁמָאל וּמִיַּמִּין עַל יִשְׂרָאֵל שְׁלוֹם, הִרְחַמָּן הוּא יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשְׁלוֹם, וְיִזְכּוּ לְרֵאוֹת בָּנִים וּבָנֵי בָנִים, עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת עַל יִשְׂרָאֵל שְׁלוֹם. פְּלֵא יוֹעֵץ, אֵל גְּבוּר, אָבִי עַד, שֶׁר שְׁלוֹם.^א

תפילת הרמב"ן

"אבינו אב הרחמן, לא יתום ישראל ולא אלמן כי רחמך עליהם במקומן, בכל עת ובכל זמן, ובית עבדך זה משה בן נחמן, הבא לראות עריך ומקדשך בחורבנך, ובקרעו בגדיו ומעילו בוכה ומתאבל אליך ישתחוה ואליך יתחנן, שיזכה ויראה דבירך והיכלך איליך ואולמך בבנין, עינינו תחזינה ירושלם נוה שאנן, וערי יהודה בתיקונן, בשוב ישראל לנוהיהם וכהנים לעבודתם ולוים לדוכנן, שנאמר (ישעיה ד, ח): וברא ה' על כל מכוני הר ציון ועל מקראה עני יומם ועשן ועל כל כבוד חופה לשכינתך ועתך בבית מקדשך ולא יכרת מעונך, וזה עבדך ישב בסתרן, ובצל שדי יתלונן. ברוך אתה ה' שומע תפילה"¹.

תחינת המהר"ל מפראג

"הלא אם כל האגמים דיו, וכל קני הים קולמסין, וכל שמים יריעות, וכל בני אדם סופרים, לא יספיקו לכתוב התלאות והצרות המשוונות יוצאים חוץ לטבע ומנהגו של עולם אשר עברו על עם. ועתה אלקינו, אבינו אתה, ושמך הגדול נקרא על בניך, למה יתחלל שמך הקדוש והנורא על ידי בניך לאמר, אם "בני אל חי" אתם, למה מעלים עיניו מכם כל הימים, וכצאן לטבח יובל, ניתנו בידי זרים. אם אבותינו ואנחנו חטאנו לך, הלא בידך אנחנו להעבירנו, ומה לנו בעולמך להתחלל שם קדשך על ידי בניך. לכן בקשתנו מלפני כסא כבודך, שאל תתן אותנו בידי זרים, ולהיות למשל ולשנינה בין כל העמים, וחוס עלינו והוציאנו מידי זרים"².

א. (הרב משולם ראטה, כתב על אמירת פיוט זה ביום העצמאות - ראה: 'מבשר ואומר' - מתולדותיו, מעשיו ומכתביו של הגאון הרב משולם ראט, אבי רט, גבעת שמואל, תשס"ו).

תפילת רבי חיים בן עטר - 'אור-החיים' הקדוש

תפילה זו תיקן האור החיים הק' לאמרה בתפילת מוסף של יום הכיפורים (בעת ששליח הציבור אומר "ויעבור" בפעם הראשונה, בעת אמירת י"ג מידות שבע פעמים, מובא ע"י הרב חיד"א ע"ה):

יהי רצון מלפניך אבינו מלכנו, אלקינו, ידידות אור נפשנו, רוחנו ונשמתנו, למען בריתך אשר כָּרַתָּ לשלוש עשרה מידות שאינן חוזרות ריקן לעולם מלפניך, זכור אהבתנו וחיבתנו והשב שכינתך לבית קדשנו ותחזור להשתעשע בנו כימי קדם, כי קשה פרדתך ממנו כפרדת נפשנו מגופנו, המו מעינו, וכלתה נפשנו אל גאולת שכינתך ואל מעון קדשך, ולרצונך ה' נכספנו, הננו מתחננים ובוכים לפניך, ה' אב הרחמן, על גלות השכינה, הושיעה ה' שכינתך, ודבק נפשנו באהבתך הנעימה והערבה על נפשנו, וייעול מלכנו בהיכליה.

5

אשאל אלהי יגאלה שבויים

רבי שלום שבזי, תימן

[חתימה: אני יוסף]

אֲשָׁאֵל אֱלֹהֵי יִגְאָלָה שְׁבוּיִים יְאֹסֵף זְרוּיִים.
 בְּזָכוֹת מִכְּנֶה אֵב הַמּוֹן לְגוֹיִים יִזְכּוּ לְחַיִּים.
 עַת יִקְרָאוּ בְּשֵׁמוֹ יִהְיוּ עֲנוּיִים כִּי הֵם רְצוּיִים:
 בְּזָכוֹת אֲשֶׁר גָּלָה לְנִהְרֵים הוֹלִיד נִקְיִים.
 אֲרַבַּע דְּגָלִים הִלְכוּ גְאוּלִּים חָנוּ בְּאֵלִים.
 אֵל תִּמְסָרָה אוֹתָם בְּיַד בְּזוּיִים יִהְיוּ קְנוּיִים.
 אֶתָּה אֲשֶׁר תִּבְיֵט אֱלֹהֵי עֲנִיִּים שׁוֹמֵר פְּתָאִים:
 נַעֲלָה לְאַרְצָנוּ בְּשִׁיר וְזִמְרָה וּבְרוּן וְהִדְרָה.
 בְּזָכוֹת אֲשֶׁר נִקְרָא שְׁמָה גְבִירָה יִסְפָּה וְשָׂרָה:
 וּבְנֶה אֲשֶׁר שָׁמַע בְּקוֹל גְּבוּרָה נַעֲקֵד כְּפָרָה.
 וְכָלֵל בְּנֵי יַעֲקֹב שֶׁהֵם דְּוָיִים כָּלָם דְּחוּיִים.
 נִבְחַר לְעוֹלָה קָרְבָּן מַעֲלָה נִפְדָּה בְּחַמְלָה.
 נִתְחַלְקוּ בְּנָיו שְׁנֵי חֲצָאִים גּוֹיִים שְׁנַיִם.
 בְּרַךְ לְנִינוֹ שְׁנֵי גְדִיִּים תִּבְשִׁיל עֲשׂוּיִים:
 יוֹם אֲזַכְּרָה מִקֵּדֶשׁ יִהְיֶה לְבָבִי דוֹאֵג בְּקַרְבִּי.
 אֲרָאָה לְצוֹרְתוֹ בְּתוֹדָה פְּתַבִּי אֲבַכָּה וְאֵין כַּח בֵּי.

לְהַעֲמִיד שׁוֹר צָבָא וְתִשְׁבִּי כְּהֵן וְנָבִיא.
 הָאֵל יִרְחֵם עִמּוֹ יִנְחֵם עַל יַד מְנַחֵם.
 נָבִיא לְאֱהָלִים שֶׁהֵם בְּנוּיִים וְעֵדֵי עֲדוּיִים.
 כָּל טַעְמֵי תוֹרָה יִהְיוּ גְלוּיִים כְּצִהְרִים:
 יִתְקַבְּצוּ כָּל יוֹשְׁבֵי מְדִינוֹת וּבְנֵי שְׂכוּנוֹת.
 נַעֲלָה לְאַרְצָנוּ בְּקוֹל רְנָנוֹת שִׁיר עַל נְגִינוֹת.
 נִתְעַדְנָה שְׁטָה בְּמַעַדְנוֹת טוֹבוֹת צְפוּנוֹת.
 נִהְיָה בְּאַרְץ הַצְּבִי שְׁרוּיִים עַל כָּל שְׁפִיִּים.
 נִשְׁמַח וְנִגְלֵ קֶטוֹן וְגִדּוֹל נַעֲלָה בְּהַלֵּל.
 נִרְאָה בְּנֵי צִיּוֹן שֶׁהֵם קְרוּיִים עִם בְּבַלְיִים
 יִבְנֶה וְצַפּוּרֵי וְשַׁעֲרֵים וִירוּשָׁלַיִם:
 וּבְנֵי טְבַרְיָה יַעֲלוּ תַחֲלָה כִּי הֵם סְגֻלָּה.
 הַיּוֹדְעִים דִּין סִנְדְרֵי גְדוּלָּה גֶרֶן עֲגוּלָּה.
 יוֹרוּ עֲנִיָּה סוֹעֶרָה וְגוּלָּה וּבְנֵי שְׂכוּלָּה.
 בָּאוּ בְּנִסְיוֹנוֹת בְּאֵשׁ וּמִים יִצְאוּ רוּיִים.
 בְּזָכוֹת אֲבוֹתָם הִשָּׁב שְׁבוּתָם וּבְנֶה לְבֵיתָם.

וזכות אשר הוריד לעם מרוזים לוחות שניים.
 וזכות אשר גלה למחננים עם ברזלים:
 ספת ילוד דוד שמו אביעד תבנה עדי עד.
 עת ישמעו גוים יהו ברעד על הררי עד.
 תהיה לבנייה לעולמי עד סומך ומסעד.
 תשמיד לעמונים ומואבים תרשיש ואיים.
 ובני קטורה יכלו מהרה תהיה עקרה.
 תהיה לחרפה בין כנעניים ואסכנדריים.

ברוך אשר רפא לכל חללים זה פעמים:
 פנים בפנים נחזה גבורה גבור ונורא.
 נראה שכונתו בתוך עזרה בית הבחירה.
 נדע סגלת מעשה מנורה כשהיא סדורה.
 נביא למתנות לבית חשיים שהם ראויים.
 אחרתום לשירי אשאל לצורי יהיה בעזרי.
 עת יפגשו שעיר אדום וצאים כמלקחים.
 חרבה תהא עליו כמספרים בשער טלאים:

"סעי יונה" – רבי שלום שבזי

סעי יונה ושמעיני בכנור נגני, ופצחי זמרי רני, בשיר התבונני, ומהרי ואל תפני, לדרך שוטני.
 קחי צידה ונסעה, ונתעדן ונשבעה, ונשתה מעינות דעה, ונשירה עלי נבל. וזמר תתני.
 עמודי מהרי יונה. והתקיני כלי ונכנס לתוך גנה. בתמר תעלי ונאחזה בסנסניו. ופריו תאכלי.
 ומהרי עדי עדייך תני תורים עלי לחייך וינאה במ כליל יפייך תני נזמך עלי אפך, ועגיל תתני.
 [פיוטים נוספים של רבי שלום שבזי: "אהבת הדסה", "אילת חן"]

6

יעלה, יעלה

רבי ישראל נג'ארה, צפת-עזה

יעלה יעלה בואי לגני הנץ רמון פרחת גפני.

יבוא דודי יחיש צעדי ויאכל את פרי מגדיו אם ידי ארכו נדודיו איך יחידה אשב על כני
 שובי אלי, את בת אהובה שובי אתי, ואני אשובה הנה עמי זאת אות כתובה פי בתוכך אתן
 משכני
 רעי, דודי, נפשי פדית, ולבת מאז אותי קניתי, עתה לי בין עמים זריתי, ואיך תאמר כי אהבתני
 אימתי, לטוב זריתי ולתהלה ולטוב שריתי פי אהבת עולם אהבתך, על כן אושיבך על
 דוכני
 לו יהי כדברך, ידי עתה מהר תאסף נדודי ולתוף ציון נחה גדודי ושם אקריב לך את קרבני
 חזקי רעיה חפך כיון טוב פי ציץ ישעי רענו ורטב ולסיריך אכרות ואחטב וחיש אשלח לך את
 סגני.

7

אל הר בת ציון

אבטליון ב"ר מרדכי דויק, תלמיד רבי ישראל נאג'רה, תורכיה-ישראל

אֶל הַר בַּת צִיּוֹן בָּטַח נַפְשִׁי וּבִטְרוֹי
טִירַת אַפְרַיִם לְעִיר קְדֻשׁוֹ יִבְנֶה מִבְּצָרֵי אֵל לִבִּי יִגַּל,
צוּר חֲבַלֵי אֱלֹהֵי אָמֶן
יְכוֹנֵן עֲלֵינוּ, וַיְסוּב דְלַתִּי עָלַי צִירֵי אֵל לִבִּי יִגַּל,
צוּר חֲבַלֵי אֱלֹהֵי אָמֶן
נִשְׁגָּב לְאַבְיּוֹן, הוּא יְכַרִּית אֶת אוֹיְבֵי צוּרְרֵי אֵל לִבִּי יִגַּל,
צוּר חֲבַלֵי אֱלֹהֵי אָמֶן

8

קריה יפהפיה

רבי זכריה אלצ'אהרי, תימן

קְרִיָה יִפְהַפְיָה מְשׁוּשׁ לְעִרְיָה
עִיר נְאֻמָּנָה אֶת לְמַלְכָּהּ וְשׁוֹרְיָה
יוֹם אֲזַכְרָה יִפְעַת רַבַּת צְבָאִיָּה
לָהּ כְּלָתָהּ נַפְשִׁי לְשֹׁכֵן חֲצָרִיָּה
מִי יִתְנַנְּנִי נָא אֶעֱוֹף כְּמוֹ יוֹנִים
אֲשֶׁק אֲבַנְיָה אַחֲוֹן עֲפָרִיָּה
לֹא שְׁקֻטָה נַפְשִׁי מִיוֹם נְדוּד רַעְיָה
מִיוֹם גְּלוּת בָּנִים מִבֵּית מְגוּרִיָּה
אֶפִּיל תַּחֲנֻנְתִּי לִפְנֵי אֲדוֹן עוֹלָם
יִקִּים שְׁעָרֶיךָ יִבְנֶה דְבִירֶיךָ
נִרְאָה בְּשִׂמְחָתְךָ כִּימֵי שְׁנוֹת עוֹלָם
עַת בּוֹא יִשׁוּעַתְךָ לְבָנוֹת גְּדָרֶיךָ
אֲז תִּשְׁמַחֵי לְעַד וּבִטַח תִּשְׁבִּי
יָרֵב שְׁלוֹם בְּנֵיךָ מִכָּל עֲבָרֶיךָ

9

'שירת הציפור' ('סול א קאקאש מאר')

שיר כיסופים לציון, הונגריה

השיר מיוחס לאדמו"ר רבי יצחק אייזיק טאוב (טויב) מקאליב (תקי"א-תקפ"א) שפגש רועה הונגרי ששר את הניגון הזה. האדמו"ר קנה ממנו את הניגון ולאחר מכן כשהגוי ניסה שוב לשיר שכח את המנגינה. מקובל שהאדמו"ר אמר שזו מנגינה של הלוויים.

קורא תרנגול רחוק, ביער עד ירוק, בשדה הפתוח, ביער עד, ציפור קטנה תצעד.
 אך איזו מין ציפור, איזו מין ציפור?
 צהובות הן רגליה, כחולות כנפיה, ולי הציפור מחכה.
 חכי נא לי ציפור, חכי נא לי צפור,
 אם ירצה האל, אם ירצה האל,
 יחד נוכל לחזור.
 אך, מתי נוכל לחזור? מתי נוכל לחזור?
 כשיבנה המקדש, עיר ציון תמלא, אז נוכל לחזור.

10

אל הארץ חמדה טובה³

רבי יוסף חיים מבגדאד - 'בן איש חי'

אֶל הָאָרֶץ חֲמֵדָה טוֹבָה	אֶל הָאָרֶץ חֲמֵדָה טוֹבָה	אֶל הָאָרֶץ חֲמֵדָה טוֹבָה	אֶל הָאָרֶץ חֲמֵדָה טוֹבָה
מִי יַעֲלֵנִי	מִי יַעֲלֵנִי	מִי יַעֲלֵנִי	מִי יַעֲלֵנִי
כִּי אֲנִי חוֹלֵת אֶהְבֶּה	כִּי אֲנִי חוֹלֵת אֶהְבֶּה	כִּי אֲנִי חוֹלֵת אֶהְבֶּה	כִּי אֲנִי חוֹלֵת אֶהְבֶּה
מִי יִרְפָּאֵנִי	מִי יִרְפָּאֵנִי	מִי יִרְפָּאֵנִי	מִי יִרְפָּאֵנִי
בְּקִשְׁתִּי אֶת בֵּית חֲמֻדָּתִי	בְּקִשְׁתִּי אֶת בֵּית חֲמֻדָּתִי	בְּקִשְׁתִּי אֶת בֵּית חֲמֻדָּתִי	בְּקִשְׁתִּי אֶת בֵּית חֲמֻדָּתִי
הוּא כְּרָמִי שְׁלִי	הוּא כְּרָמִי שְׁלִי	הוּא כְּרָמִי שְׁלִי	הוּא כְּרָמִי שְׁלִי
וְאֲנִי לוֹ נִכְסֵי	וְאֲנִי לוֹ נִכְסֵי	וְאֲנִי לוֹ נִכְסֵי	וְאֲנִי לוֹ נִכְסֵי
יֹמֵי וְלִילֵי	יֹמֵי וְלִילֵי	יֹמֵי וְלִילֵי	יֹמֵי וְלִילֵי
גִּרְתִּי בְּתוֹךְ אֲרָצוֹת עַמִּים	גִּרְתִּי בְּתוֹךְ אֲרָצוֹת עַמִּים	גִּרְתִּי בְּתוֹךְ אֲרָצוֹת עַמִּים	גִּרְתִּי בְּתוֹךְ אֲרָצוֹת עַמִּים
כְּשֶׁה פְּזוּרָה	כְּשֶׁה פְּזוּרָה	כְּשֶׁה פְּזוּרָה	כְּשֶׁה פְּזוּרָה
גַּם עֲבַרְתִּי אֲרָחוֹת יָמִים	גַּם עֲבַרְתִּי אֲרָחוֹת יָמִים	גַּם עֲבַרְתִּי אֲרָחוֹת יָמִים	גַּם עֲבַרְתִּי אֲרָחוֹת יָמִים
גּוֹלָה וְסוּרָה	גּוֹלָה וְסוּרָה	גּוֹלָה וְסוּרָה	גּוֹלָה וְסוּרָה

11

אוהיל יום יום אשתאה

רבי אליהו חזן

סימן - אנכי אליהו חזן חזק - איזמיר-ירושלים-תוניס, שיבת-ציון

אוהיל יום יום אַשְׁתָּאָה, עיני תמיד צופיה,
 מתי אבוא ואראך ירושלים בנויה.
 נעמה ישיבתה, יפה מאד ירשתה,
 הרים סביב לעמתה, חומת אש שלהבתיה.
 כהן שמש ארבעים שנה, במשמרת כהנה,
 משירי אנשי אמונה, שמעון הצדיק הוא היה.
 יהלויה בכל מדה, הנביאה חלדה,
 בין חומות התבודדה, כגפן פוריה.
 אנכי חזון הרביתי, לעבר מזה עליתי,
 חבל נביאים ראיתי, חגי מלאכי זכריה.
 למשפט ישבו כסאות, שבעים ראשי סנהדראות,
 גדולה. למופת ולאות, עמם עז ותושיה.
 ירושלים ציון אורות, שמה הובלו לקברות,
 עיר דוד נעים זמירות, בית מלכי שבטי יה.
 הר הבית וההרצל, שמה בית מקדש האל,
 וכתל שכינת אל, משכון מלך מלכיא.
 ואני בדרך אפרת, שם מצבת קבורת,
 אמא רחל היא מורת, שהכל סוכין ביפיה.
 חזה ציון מהללה, בית אל נורא עלילה,
 מגן היא לבני גולה, ודא תרעא דשמיא.
 זה מקדש וקדשיו, בקהל חסידים קדושיו,
 דור ודור ודורשיו, כלם בני עליה.
 נזיר אלהי אבי, דמיונו כאריה לביא,
 שקול שמואל הנביא, כמשה ואהרן כהנאי.
 חזק עם דל ואביון, היקרים בני ציון,
 הבית הזה יהיה עליון, לעלמי עלמאי.

12

על הדרך עץ עומד⁴
שיר־עם יהודי (רוסיה)

מילים בשפת המקור (ידיש):

אויפֿן וועג שטייט אַבוים, שטייט ער איינגעבויגן
פֿאַרט אַ ייִד קיין ארץ־ישׂראל מיט פֿאַרוויינטע אויגן.
גאָט, גאָט, גרויסער גאָט, שוין צייט צו דאָווענען מנחה.
אַז מיר וועלן קומען קיין ארץ־ישׂראל וועט זיין שוין־ושמחה.

בתרגום לעברית:

באמצע הדרך עומד עץ והוא כפוף;
נוסע יהודי לארץ ישראל בעיניים דומעות.
אלי, אלי! הבה נתפלל מנחה,
כאשר ניסע לארץ ישראל תהיה שמחה גדולה!

13

פיוטי גאולה

נגילה הללויה - רבי אשר מזרחי ורחמים עמר

תוניס-ירושלים, תקופת שיבת-ציון

נגילה הללויה נגילה, בא זמן הגאֵלה
אל שדי קבץ נדחי יְדִידֵי וְגֵרֵשׁ מְשֻׁנְאֵי נַפְשֵׁי בָּהֶם גָּעְלָה נְגִילָה הַלְלוּיָהּ
נגילה הללויה נגילה, בא זמן הגאֵלה
שֶׁלַח לִי בֶן יְשִׁי גּוֹאֲלֵי וּבְנֵה לִי בֵּית הַיְכָלִי בְּאוֹיְבֵי עֲשֵׂה כָּלֵה נְגִילָה הַלְלוּיָהּ
נגילה הללויה נגילה, בא זמן הגאֵלה
רְחֲמֵן חוּס עַל עַם לֹא אֶלְמָן וְשֶׁלַח לָהֶם צִיר נֶאֱמָן בְּשׂוֹר עִם סִגְלָה נְגִילָה הַלְלוּיָהּ
נגילה הללויה נגילה, בא זמן הגאֵלה
חֶזֶק זָכַר זָרַע יִצְחָק וְקִבְצָם מִמְרַחֵק וְנִסְדָּר שִׁיר וּתְהִלָּה נְגִילָה הַלְלוּיָהּ
נגילה הללויה נגילה, בא זמן הגאֵלה

בתי צאי מבית כלא

רבי אשר מזרחי (תר"ן-תשכ"ז) תוניס-ירושלים, תקופת שיבת-ציון

בתי צאי מבית כלא זמן קריב עם קדשך יעלה
 אל ממרום חמל עליך שם קץ וסוף לצרותיך
 רחם חמל אל עושיך והשיב לך את שביתיך
 חבקי אם נאמנה את כל בניך מדלגים מכל פנה שבים אליך
 בתי צאי מבית כלא זמן קריב עם קדשך יעלה
 בואי כלה אל דבריך ושובי לימי נעוריך
 וישמע בחוצות עירך קול צהלות חפזת בחוריך
 הביטי רעה עדינה את לויך פיהם מלא שחוק ונה שרים שיריך

הצעה לפיוטים נוספים

מתוך זמירון 'יחד שבטי ישראל', הוצאת שילה-ברכץ בית אל, תשע"ה

"ידידי רועי" – רבי ישראל נג'ארה, צפת-עזה, תקופת האחרונים
 "אליך אקרא י-ה" – רבי שלמה (זריהן).
 "אשיר לך ארץ חמדה" – ר' יצחק ראש.
 "אעופה אשכונה" – רבי יצחק אביחצירא, תקופת שיבת-ציון.
 "חביבי" – רבי אשר מזרחי, ירושלים-תוניס, תקופת שיבת-ציון.
 "לדוד שיר מזמור" – רבי דוד חסין, מכנאס.
 "מה נאוו עלי" – רבי שמעון ב"ר נסים, בגדד-ירושלים, תקופת שיבת-ציון.
 לחנים של פיוטים נפלאים אלו ושל רבים נוספים ניתן למצוא ב"אתר הפיוט והתפילה"
 וראה עוד פיוטים אצל: מ' בן ישר, שפתי רננות: מבחר פיוטים לשבתות ומועדים, ירושלים
 תשנ"ו, עמ' 219-226.

14

בשובי לירושלים

מתוך 'אש תוקד בקרבי', קינה לתשעה באב (מיוחסת לראב"ע)

אֵשׁ תּוֹקֵד בְּקִרְבִּי בְּהַעֲלוֹתִי עַל לִבִּי
בְּצִאתִי מִמִּצְרַיִם.

וְקִינֹת אֶעֱרָה לְמַעַן אֲזַכֶּירָה
בְּצִאתִי מִירוּשָׁלַיִם.

אֶז יִשִּׁיר מִשָּׁה שִׁיר לֹא יִנָּשֵׂה
בְּצִאתִי מִמִּצְרַיִם.

וַיִּקְוֶנוּ יְרֻמָּה וְנָהָה נָהִי נָהִיָּה
בְּצִאתִי מִירוּשָׁלַיִם.

...

תּוֹרָה וּתְעוּדָה וְכָלֵי הַחֲמֻדָּה
בְּצִאתִי מִמִּצְרַיִם.

קוֹל שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה וְנֶס יְגוֹן וְאַנְחָה
בְּשׁוּבִי לִירוּשָׁלַיִם.

15

שיר האמונה

הראי"ה קוק

לְעַד חַיָּה בְּלִבְבֵנוּ, שְׁמָה נֶעֱמָד לְגוֹרְלָנוּ,
הָאֱמוּנָה הַנְּאֻמָּנָה, אֵב הַמּוֹן קָנָה.

לְשׁוֹב לְאֶרֶץ קִדְשָׁנוּ. שְׁמָה נַחֶיָה חַיֵּינוּ.
עֵיר בָּהּ דָּוִד חָנָה: חַיֵּי עֲדַת מִי מָנָה:

שְׁמָה נֶעֱבַד אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים חֲמֻדָּתָנוּ.
בְּחֻדָּה בְּגִילָה וּבְרִנָּה, מִפִּי עֲלִיּוֹן נִתְּנָה.

שְׁמָה נֶעֱלָה לְרִגְלֵינוּ. נֶצַח הִיא נַחֲלָתָנוּ.
שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּשָׁנָה: מִמִּדְּבַר מִתְּנָה: